

Regeling van de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur van _____, nr. WJZ/97373016, houdende wijziging van de Regeling houders van dieren in verband met een vrijstelling van het verbod op toelating tot en deelname aan wedstrijden voor honden met een vanwege diergeneeskundige noodzaak (deels) geamputeerde staart

De Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,

Gelet op artikel 10.1, eerste lid, van de Wet dieren;

Besluit:

ARTIKEL I

De Regeling houders van dieren wordt gewijzigd als volgt:

Aan hoofdstuk 9 wordt het volgende artikel toegevoegd:

Artikel 9.8 Vrijstelling sportieve wedstrijden

Van de verboden, bedoeld in artikel 2.15, vijfde lid, en zesde lid, van de wet in samenhang met artikel 4.19, onderdeel a, sub 2, van het besluit zijn vrijgesteld de houders van honden die deelnemen aan en de organisatoren van sportieve wedstrijden, indien:

- a. de beoordeling van het exterieur geen onderdeel is van die wedstrijd; en
- b. de houder beschikt over een bewijsstuk van de dierenarts waaruit de diergeneeskundige noodzaak voor de ingreep blijkt.

ARTIKEL II

In de bijlage bij de Regeling handhaving en overige zaken Wet dieren wordt in het onderdeel Besluit houders van dieren voor de rij die betrekking heeft op 5.3, eerste lid, de volgende rij ingevoegd:

Artikel 4.19	2
--------------	---

ARTIKEL III

Deze regeling treedt in werking op 1 januari/1 juli

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

's-Gravenhage,

Jean Rummenie

Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur.

TOELICHTING

Deze regeling voorziet in een vrijstelling van het verbod op toelating tot en deelname aan wedstrijden, tentoonstellingen en keuringen met gecoupeerde honden voor een beperkt aantal gevallen. Het gaat hier om gevallen waarbij de afweging tussen het belang om de intrinsieke waarde van het dier te beschermen ten opzichte van andere dierenwelzijnsaspecten uitvalt ten gunste van het toestaan van deelname aan sportieve wedstrijden met honden waarbij met diergeneeskundige noodzaak (een deel van) de staart is geamputeerd.

Daarnaast wordt met deze regeling de boetecategorie vastgesteld voor de nieuwe verbodsbepaling (Artikel 4.19 Besluit houders van dieren) vanwege uitbreiding van het op toelating tot en deelname aan wedstrijden, tentoonstellingen en keuringen met gecoupeerde honden en paarden (Sb. 2026, ...).

1. Aanleiding vrijstelling

De Wet dieren kent reeds een verbod op toelating tot en deelname aan wedstrijden, tentoonstellingen en keuringen met dieren waarbij een bij artikel 2.8 van de Wet dieren verboden lichamelijke ingreep¹ is verricht (artikel 2.15, vijfde en zesde lid en artikel 2.16, derde en vierde lid van de Wet dieren). Dit verbod was opgesteld ter ondersteuning van het verbod op het uitvoeren van verboden ingrepen. Vanwege de slechte uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van het verbod en vermoedens van misbruik van de uitzondering voor dieren die met diergeneeskundige noodzaak zijn gecoupeerd, is bij de Wet aanpak dierenmishandeling en dierverwaarlozing het verbod uitgebreid naar dieren die een bij of krachtens AMvB aangewezen ingreep hebben ondergaan (inwerkingtreding 1 januari 2024, Stb. 2032, 242). In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel aanpak dierenmishandeling en dierverwaarlozing was het voornemen gemeld om in ieder geval het couperen aan te wijzen, ter ondersteuning van het beleid dat een ingreep slechts moet worden verricht wanneer dit medisch noodzakelijk is. Daarnaast was aangegeven dat bij het aanwijzen van de ingrepen telkens een afweging moet worden gemaakt tussen het belang van de ingreep en het dierenwelzijn.

Middels de wijziging van het Besluit houders van dieren vanwege een uitbreiding van het verbod op toelating tot en deelname aan wedstrijden, tentoonstellingen en keuringen met gecoupeerde honden en paarden (PM) zijn het couperen van de oren en de staart bij honden en het couperen van de staart bij paarden die zijn geboren op of na 1 december 2016 aangewezen als ingrepen waar deze verboden op zien (artikel 4.19 Besluit houders van dieren). Met dit verbod wordt de intrinsieke waarde van honden en paarden beschermd, omdat het minder aantrekkelijk wordt voor een eigenaar om een ingreep uit te laten voeren en om een dier waarbij een ingreep is uitgevoerd aan te schaffen.

In tegenstelling tot tentoonstellingen en keuringen, biedt deelname aan sportieve wedstrijden welzijnsvoordelen, zoals regelmatige beweging en mentale uitdaging. In geval van ingrepen die zelden met diergeneeskundige noodzaak uitgevoerd hoeven te worden, wegen deze welzijnsvoordelen voor een zeer kleine groep dieren echter niet op tegen het belang om de intrinsieke waarde van een grote groep dieren te beschermen door middel van het verbod op deelname aan die wedstrijden. In geval van ingrepen die wel met enige regelmaat met diergeneeskundige noodzaak worden uitgevoerd, zoals het (deels) amputeren van de staart bij honden, valt de belangenafweging evenwel anders uit.

Deelname aan wedstrijden

¹ Een verboden ingreep is onder andere een ingreep die is ondergaan zonder diergeneeskundige noodzaak.

De mogelijkheid tot deelname aan wedstrijden kan eigenaren stimuleren om de hond regelmatig beweging te geven en om activiteiten met de hond te ondernemen². Deze activiteiten helpen honden om fysiek actief te blijven en te voldoen aan hun natuurlijke behoefte aan beweging en mentale uitdaging. Honden die deelnemen aan sportwedstrijden zijn minder vaak te zwaar³ en krijgen meer gevarieerde vormen van beweging dan 'gewone' huishonden⁴. Een algeheel verbod op deelname aan wedstrijden, tentoonstellingen en keuringen zou ertoe kunnen leiden dat er veel minder wordt ondernomen met honden waarbij met diergeneeskundige noodzaak de staart (deels) is geamputeerd. De grote wens om deel te nemen aan wedstrijden zou er zelfs toe kunnen leiden dat houders noodzakelijke amputatie uitstellen om nog een seizoen mee te kunnen doen, waardoor de hond onnodig lang lijdt aan de opgelopen staartverwonding. Er is namelijk geen harde grens te stellen wanneer van niet-operatieve zorg moet worden overgegaan op amputatie.

Staartbeschadiging en noodzaak tot amputatie

Honden lopen zowel in de thuissituatie als in het veld het risico op beschadiging van de staart^{4,5}. Verwondingen kunnen onder andere veroorzaakt worden doordat de staart herhaaldelijk tegen objecten aan slaat tijdens het kwispelen (ook wel Happy Tail syndroom genoemd), doordat de staart klem komt te zitten tussen een deur, of doordat de haren van de staart verstrikt raken in begroeiing. Honden met een brede kwispel en honden die in een kennel worden gehouden hebben een hoger risico op staartbeschadiging. Daarnaast is er bij Engelse Springer Spaniels, Cocker Spaniels, Greyhounds, Lurchers en Whippets een hoger risico op staartbeschadiging dan bij labradors en andere retrievers⁶. Binnen de werkende jachthonden en terriërs hebben de Spaniels⁷ en de hunt, point, retrieve-rassen⁸ een hoger risico op staartverwonding dan de andere rassen⁹.

Behandeling van staartbeschadigingen bestaat uit een combinatie van verbinden van de staart en toedienen van antibiotica. Niet alle staartverwondingen helen ondanks diergeneeskundige zorg goed, omdat er weinig weefsel tussen het bot en de huid zit, omdat de wond verergerd wordt doordat deze tegen objecten aankomt, doordat bandages van de staart af glijden en omdat honden aan de verwonding, bandage en eventuele hechtingen kunnen bijten, likken of trekken¹⁰. Ongeveer 20% van de staartverwondingen leidt tot een noodzakelijke staartamputatie. Bij werkhonden (honden die gefokt en getraind zijn om specifieke taken uit te voeren voor mensen) is de kans twee keer zo hoog dat een (gedeeltelijke) amputatie noodzakelijk is dan bij niet-werkhonden. Bij hunt, point, retrieve-rassen en Spaniels is de kans zelfs ongeveer vier keer zo hoog¹¹. Naar schatting moet bij 0.12% tot 0.20% van alle honden

² Harvinen & Rhodes (2021) Association between participation in dog agility and physical activity of dog owners. *Anthrozoös* 34(2):217-231. <https://doi.org/10.2752/089279315X1412935072201>

³ Kluess & Jones (2023) A comparison of owner perceived and measured body condition, feeding and exercise in sport and pet dogs. *Front. Vet. Sci.* 10. <https://doi.org/10.3389/fvets.2023.1211996>

⁴ Kluess *et al.* (2021) Perceptions of body condition, diet and exercise by sports dog owners and pet dog owners. *Animals* 11(6):1752. <https://doi.org/10.3390/ani11061752>

⁵ Lederer (2014) Investigations regarding tail injuries in working gun dogs and terriers in pest control in Scotland. University of Glasgow. <https://theses.gla.ac.uk/5629/>

⁶ Diesel *et al.* (2010) Risk factors for tail injuries in dogs in Great Britain. *Vet. Rec.* 166:812-817. <https://doi.org/10.1136/vr.b4880>

⁷ Clumber Spaniel, Cocker spaniel, Field Spaniel, Engelse Springer Spaniel, Welsh Springer Spaniel

⁸ Épagneul breton, Duitse staande hond, Vizsla, Spinone Italiano, Griffon Korthals, Münsterländer, Slowaakse staande hond, Weimaraner.

⁹ Lederer *et al.* (2014) Survey of tail injuries sustained by working gun dogs and terriers in Scotland. *Vet. Rec.* 174(18):451. <https://doi.org/10.1136/vr.102041>

¹⁰ Bellah (2006) Tail and perineal wounds. *Vet. Clin. Small Anim. Pract.* 36(4):913-929. <https://doi.org/10.1016/j.cvsm.2006.04.002>

¹¹ Cameron *et al.* (2014) The prevalence of tail injuries in working and non-working breed dogs visiting veterinary practices in Scotland. *Vet. Rec.* 174(18):450. <https://doi.org/10.1136/vr.102042>

de staart met diergeneeskundige noodzaak (deels) geamputeerd worden^{12,13,14}. Op basis van deze aantallen zouden er in Nederland 2.000-4.000 honden zijn waarbij de staart met diergeneeskundige noodzaak (deels) is geamputeerd.

2. Doel en hoofdlijnen van de vrijstelling

Deze regeling voorziet in een vrijstelling van het verbod op toelating tot en deelname aan wedstrijden, voor zover het sportieve wedstrijden betreft waarbij het exterieur van de hond op geen enkele wijze wordt beoordeeld. Het toestaan van deelname aan deze wedstrijden voorkomt dat honden worden uitgesloten van activiteiten die bijdragen aan hun mentale en fysieke welzijn. Deze vrijstelling houdt rekening met de positieve aspecten die deelname aan sportieve wedstrijden met zich mee kan brengen voor het welzijn van honden. Desalniettemin is het onverminderd van belang dat voor populaties of sporten waarbinnen een diergeneeskundige noodzaak tot amputeren hoog is, de betrokken sectoren en houders voortvarend op zoek gaan naar maatregelen om staartbeschadiging te voorkomen.

Wettelijke grondslag

Artikel 10.1, eerste lid, van de Wet dieren voorziet in de mogelijkheid om een vrijstelling te verlenen van het bepaalde bij of krachtens deze wet, voor zover het belang van de gezondheid van de mens, dieren of planten, het belang van het welzijn van dieren of het belang van het milieu zich daartegen niet verzetten. De in het eerste lid van artikel 10.1 genoemde belangen verzetten zich niet tegen het verlenen van een vrijstelling, aangezien deze enkel ziet op het toestaan van een welzijnsbevorderende activiteit voor honden waarbij de staart met diergeneeskundige noodzaak (deels) is geamputeerd.

Intrinsieke waarde

Deze vrijstellingsregeling past bij het uitgangspunt van de Wet dieren zoals onder meer verwoord in artikel 1.3 van de Wet dieren, namelijk dat de integriteit of het welzijn van dieren steeds moet worden afgewogen tegen andere belangen en dat een inbreuk op de integriteit of het welzijn van dieren niet verder mag gaan dan redelijkerwijs noodzakelijk. Deelname aan wedstrijden brengt voor de (rechtmatige gecoupeerde) hond welzijnsvoordelen met zich mee, die opwegen tegen het belang van opsporing en ontmoediging van inbreuk op de intrinsieke waarde van het dier en zijn integriteit.

Reikwijdte van de vrijstelling

De vrijstelling beperkt zich tot honden die met diergeneeskundige noodzaak een (gedeeltelijke) staartamputatie hebben ondergaan en waarvan de houder een bewijsstuk van de dierenarts kan tonen waaruit de diergeneeskundige noodzaak voor de ingreep blijkt en waarin details van de ingreep staan beschreven. De diergeneeskundige noodzaak voor de ingreep kan bijvoorbeeld worden aangetoond door een aantekening in het dierenpaspoort en/of door het opnemen van (herkenbare) foto's van de staartverwonding in de vereiste diergeneeskundige verklaring. Het verbod op deelname aan en toelating tot wedstrijden, tentoonstellingen en keuringen is onverminderd van kracht voor honden die (legaal) zonder diergeneeskundige noodzaak zijn gecoupeerd, bijvoorbeeld voor honden die in het buitenland preventief zijn gecoupeerd.

De vrijstelling beperkt zich daarnaast tot sportieve wedstrijden waarbij het exterieur van de hond op geen enkele wijze beoordeeld wordt. Dit sluit aan bij het uitgangspunt dat een

¹² Cameron *et al.* (2014) The prevalence of tail injuries in working and non-working breed dogs visiting veterinary practices in Scotland. *Vet. Rec.* 174(18):450. <https://doi.org/10.1136/vr.102042>

¹³ Wansbrough (1996) Cosmetic tail docking of dogs. *Austr. Vet. J.* 74(1):59-63. <https://doi.org/10.1111/j.1751-0813.1996.tb13737.x>

¹⁴ Diesel *et al.* (2010) Risk factors for tail injuries in dogs in Great Britain. *Vet. Rec.* 166:812-817. <https://doi.org/10.1136/vr.b4880>

ingreep niet ingegeven mag worden vanuit esthetiek, maar vanuit het beëindigen van leed. Voorbeelden van dergelijke sportieve wedstrijden zijn behendigheds- en jachtwedstrijden. Het verbod is onverminderd van kracht voor tentoonstellingen en keuringen, en voor wedstrijden waarbij het exterieur van de hond op enige wijze mee wordt genomen in de beoordeling. De vrijstelling ziet ook niet op deelname aan of toelating tot gelegenheden waarbij een sportieve wedstrijd gecombineerd wordt met een ander type wedstrijd, of met een tentoonstelling of keuring.

3. Vaststellen boetecategorie (Artikel II)

In de bijlage bij de Regeling handhaving en overige zaken Wet dieren zijn overtredingen van bepalingen bij of krachtens de Wet dieren beboetbaar gesteld. Met de indeling in boetecategorieën is bepaald wat de maximale bestuurlijke boete is die kan worden opgelegd voor overtreding van de desbetreffende overtreding. Door de aanwijzing van boetecategorieën is het mogelijk om bestuurlijke boetes op te leggen bij overtreding van de voorschriften waarvoor aanwijzingen zijn gedaan. Met de indeling in boetecategorieën is uitvoering gegeven aan artikel 2.2, derde lid, van het Besluit handhaving en overige zaken Wet dieren. Voor de keuze van de categorie is aangesloten bij de categorieën die reeds waren toegewezen aan vergelijkbare overtredingen. Artikel 4.19 van het Besluit houders van dieren bevat bepalingen ter bescherming van de gezondheid en het welzijn van dieren. Overtreding door de houder van een dier van een dergelijke bepaling valt volgens de nota van toelichting bij het Besluit handhaving en overige zaken Wet dieren in categorie 2.

4. Regeldruk

Deze vrijstellingsregeling zal naar verwachting niet leiden tot een substantiële toename van de regeldruk. Houders van rechtmatig gecoupeerde honden moeten al in bezit zijn van een dierenartsverklaring om deel te kunnen nemen aan wedstrijden en hoeven dus niets aanvullends te doen om in aanmerking te komen voor de vrijstelling. Ook voor organisatoren leidt deze vrijstellingsregeling niet tot een toename van de regeldruk. De naleving zal gecontroleerd en gehandhaafd worden door de toezichthouder, wat naar verwachting in de reguliere werkzaamheden uitgevoerd kan worden.

De aanwijzing van een boetecategorieën is een direct gevolg van de opname van artikelen 4.19 in het Besluit houders van dieren. Voor de handhaving daarvan is deze aanwijzing noodzakelijk. De aanwijzing van deze boetecategorie brengt geen regeldruk met zich mee. De regeldrukgevolgen van het verbod op toelating tot en deelname aan wedstrijden, tentoonstellingen en keuringen met gecoupeerde honden en paarden zijn beperkt en beschreven bij in de toelichting bij Stb. 2026, ...

Het concept van deze regeling is voorgelegd aan het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR). ATR concludeert dat de regeldruk voldoende in kaart is gebracht. ATR heeft het dossier niet geselecteerd voor een formeel advies omdat het geen significante gevolgen voorziet voor de regeldruk.

5. Internetconsultatie

Het ontwerpbesluit voor wijziging van het Besluit houders van dieren vanwege een uitbreiding van het verbod op toelating tot en deelname aan wedstrijden, tentoonstellingen en keuringen met gecoupeerde honden en paarden heeft vier weken opengestaan voor internetconsultatie (van 26 december 2024 tot en met 13 januari 2025). Hierin waren (rechtmatige) ingrepen aan de staart bij honden niet aangewezen voor wedstrijden. Naar aanleiding van de uitvoerings- en handhaafbaarheidstoetsen is de uitzondering voor deelname aan en toelating tot wedstrijden van honden met een rechtmatig gecoupeerde staart opgenomen in een vrijstellingsregeling in plaats van in het besluit. De resultaten van de internetconsultatie van het ontwerpbesluit zijn dan ook van toepassing op deze regeling.

De internetconsultatie van het ontwerpbesluit heeft 125 reacties opgeleverd. In totaal hebben 6 belangenverenigingen, 16 rashondenverenigingen en 103 Nederlandse burgers gereageerd op de voorgenomen maatregel. De burgers die hebben gereageerd waren veelal houder van jachthonden. Alle reacties zagen op het voorgenomen verbod op deelname aan en toelating tot wedstrijden, tentoonstellingen en keuringen met gecoupeerde honden. Van de reacties waren er 91 (73%) positief en 27 (22%) negatief over (onderdelen van) het verbod.

Veel reacties waren positief over de uitzondering voor deelname aan wedstrijden waarbij de hond niet wordt beoordeeld op het uiterlijk én als een diergeneeskundige noodzaak ten grondslag ligt aan de amputatie van de staart. In aanvulling daarop werd in een aantal reacties aangegeven dat het niet eerlijk zou zijn om dieren die met diergeneeskundige noodzaak zijn geamputeerd uit te sluiten van deelname aan wedstrijden.

Volgens een aantal reacties zouden honden die zijn geïmporteerd uit een EU-lidstaat waar couperen nog wel is toegestaan niet uitgesloten moeten worden van deelname aan wedstrijden. Een aantal reacties pleit voor een overgangsregeling voor deze groep dieren, zodat het verbod enkel geldt voor dieren die na inwerkingtreding van het verbod geïmporteerd worden. In reactie hierop geef ik aan dat ik een overgangsregeling voor uit het buitenland geïmporteerde gecoupeerde dieren niet nodig acht, aangezien de wens voor dit verbod met enige regelmaat kenbaar is gemaakt in de afgelopen jaren. Gezien de ruime aandacht voor de problematiek in de maatschappij wordt ervan uitgegaan dat alle houders hiervan op de hoogte zijn of hadden kunnen zijn.

In een aantal reacties werd aangegeven dat het noodzakelijk is om rechtmatig gecoupeerde fokdieren toe te laten tot wedstrijden, zodat het mogelijk blijft om goed fokmateriaal te selecteren en de genetische diversiteit van het ras niet wordt verkleind. In reactie hierop geef ik aan dat beoordeling van een hond ten behoeve van de (stamboom)fokkerij niet hoeft plaats te vinden in het kader van een wedstrijd in de zin van artikel 2.15, vijfde en zesde lid, van de wet dieren. Het blijft zo mogelijk om geïmporteerde, rechtmatig gecoupeerde honden in te zetten voor de (stamboom)fokkerij teneinde een gezonde fokpopulatie te behouden.

6. Uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid

De toezichthouders op de regeling zijn gevraagd om de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van de regeling te toetsen. Dit betreft de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), de Landelijke Inspectiedienst Dierenwelzijn (LID) en de politie. De politie heeft niet gereageerd op het verzoek. De regeling is door de RVO, NVWA en LID als uitvoerbaar, handhaafbaar en fraudebestendig beoordeeld.

De NVWA heeft wel aangegeven dat in het geval het gaat om een hondenras waarbij (incidenteel) een hond zonder staart of met een staart met minder staartwervels wordt geboren, zij graag zou zien dat de houder moet aantonen dat de hond niet gecoupeerd is en dat anders op deze rassen geen handhaving van de regeling kan plaatsvinden. In reactie hierop merk ik op dat de Raad van Beheer op Kynologisch gebied in Nederland voor staartloos of met een korte staart geboren honden van rassen waarbij aangeboren kortstaarten voorkomen al vereist dat dit in de stamboom is vermeld¹⁵. Ik acht het dan ook niet nodig en bovendien buitensporig om de bewijslast om te keren.

De LID heeft aangegeven dat het controleren van de legaliteit van de ingreep lastig te controleren is en zou graag zien dat in de veterinaire verklaring herkenbare foto's van de verwonding en datum van couperen verplicht worden opgenomen. In reactie hierop merk ik op

¹⁵ <https://www.houdenvanhonden.nl/fokken-met-je-hond/staartloos-geboren-honden/>

dat een diergeneeskundige verklaring vormvrij is en dat hierbij uit wordt gegaan van de deskundigheid van de dierenarts. Uit de toelichting van deze regeling is wel op te maken dat de diergeneeskundige noodzaak *in ieder geval* aangetoond kan worden door een aantekening in het dierenpaspoort en/of door het opnemen van (herkenbare) foto's van de staartverwonding in de vereiste diergeneeskundige verklaring.

7. Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 januari/1 juli ..., gelijktijdig met de wijziging van het Besluit houders van dieren vanwege een uitbreiding van het verbod op toelating tot en deelname aan wedstrijden, tentoonstellingen en keuringen met gecoupeerde honden en paarden. Hiermee wordt aangesloten bij het kabinetsbeleid van vaste verandermomenten voor regelgeving.

Jean Rummenie

Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur.